

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ מקץ, שבת חנוכה, אדר"ח טבת, ה'תשל"ה

חלק ב – יוצא לאור לש"פ מקץ, שבת חנוכה, אדר"ח טבת, ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ מקץ, שבת חנוכה, אדר"ח טבת ה'תשפ"ג, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ מקץ, שבת חנוכה, אדר"ח טבת ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ מקץ אשתקד).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ימי חנוכה, ה'תשפ"ג,

שנת הקהל,

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ.י.

Published and Copyright 2022 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5783 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

יד. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק¹⁰⁷ "כי נכמרו רחמיו", "שאלו יש לך אח מאם .. יש לך בנים, אמר לו, יש לי עשרה .. בלע ובכר וכו' .. כולם על שם אחי והצרות אשר מצאוהו, בלע, שנבלע בין האומות וכו', וארד שירד לבין האומות, כדאיתא במסכת סוטה¹⁰⁸, מיד נכמרו רחמיו". "נכמרו — נתחממו, ובלשון משנה¹⁰⁹ על הכומר של זיתים, ובלשון ארמי משום מכמר בשרא¹¹⁰, ובמקרא¹¹¹ עורנו כתנור נכמרו, נתחממו ונקמטו קמטים קמטים, מפני זלעפות רעב, כן דרך כל עור כשמחממין אותו נקמט ונתכווץ",

— שממשמעות הכתובים מובן שמלבד ראיית בנימין, הנה בהמשך לדבריו "אלקים יחנך בני"¹¹², הי' ענין נוסף שעורר אצל יוסף את רגשי האהבה.

ועל זה מביא רש"י (ממסכת סוטה) אריכות הדברים שבנימין קרא שמות כל בניו ע"ש המאורעות שאירעו ליוסף, היינו, שבמשך כל השנים לא הפסיק לחשוב אודותיו, עד כדי כך, שכל אחד מבניו נקרא בשם שמבטא תוכן של צער וגעגועים וכו'¹¹³, שזה עורר אצל יוסף התרגשות גדולה; ומזה מובן ש"נכמרו רחמיו" פירושו "נתחממו" (ולא "אתגוללו", התעוררות רגילה).

ולאח"ז מביא ראיות שתיבת "נכמרו" פירושה מלשון חמימות —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ו ע' 348

ואילך.

(א) הבן הראשון הוא "בלע שנבלע בין האומות" — שלכאורה הרי זה הדבר הכי חמור שאירע ליוסף, שלכן מתחיל בו, ואילו הבן העשירי הוא "וארד שירד לבין האומות" — שלכאורה הרי זה אותו התוכן כמו "שנבלע בין האומות"; ואם יש בזה דבר נוסף, למה המתין לקרוא שם זה לבן העשירי, כמי שזה עתה נזכר "שירד לבין האומות", ולא קרא שם זה מיד לבן השני.

(ב) לאחרי "בלע", ע"ש "שנבלע לבין האומות", בא "בכר, שהי' בכור לאמי" — שאינו שייך כלל ל"צרות אשר מצאוהו", שהרי בודאי אין שום חסרון בכך שהי' בכור לאמו (כמו שראובן הי' בכור לאמו), ואעפ"כ, מקומו בין "בלע שנבלע בין האומות" שלפניו, ל"אשבל, ששבאו אל" שלאחריו. וכיו"ב בשאר השמות.

(107) פרשתנו מג, ל.
(108) לו, ב. — ואף שמסיים "כדאיתא במסכת סוטה", אינו מסתפק להביא רק ב' או ג' שמות ולסיים "וכו", כדאיתא במסכת סוטה" (כמו בענין המסעות, שמביא (בר"פ מסעי) ממדרש תנחומא "משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חורין התחיל אביו מונה כל המסעות, אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך וכו'"), אלא מפרט את כל עשרת השמות, והטעם שנקראו בשמות אלו.

(109) ב"מ עד, א.

(110) פסחים נח, סע"א.

(111) איכה ה, יו"ד.

(112) פרשתנו שם, כט.

(113) ויש להוסיף ולדייק בנוגע לפרטי

השמות וסדרם, ולדוגמא:

טו. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — ישנו מאמר הזהר¹¹⁴ על הפסוק¹¹⁵ "וישלח פרעה ויקרא את יוסף", שבפשוטו קאי "ויקרא" על פרעה, אך על זה הקשה בזהר: "לקרוא ליוסף מבעי ליי" (שהרי לא פרעה עצמו קראו), ולכן מבאר, "אלא ויקרא את יוסף דא קב"ה, דכתיב¹¹⁶ עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו [והמשך הכתוב¹¹⁷]: "שלח מלך ויתירו"ן], עד עת בא דברו הה"ד ויקרא את יוסף, כתיב הכא ויקרא את יוסף, וכתיב התם¹¹⁸ ויקרא אל משה".

ומבאר אאמו"ר¹¹⁹: "למד יוסף ממשה כי הם בחדא דרגא בכלל, כמ"ש בזה"ק ח"ב דס"ח ע"א".

אך עדיין צריך ביאור בזה גופא שיוסף ומשה הם באותה דרגא, וגם צריך ביאור בהמבואר בזהר שמציין אאמו"ר: "בקדמיתא חמוי דיוסף כהן און אקרי, ולבתר חמוי דמשה כהן מדין", וכפי שיתבאר לקמן.

טז. בהמשך להמדובר אודות יוסף — ידוע המבואר בחסידות¹²⁰ בפי"מ¹²¹ "ותקרא את שמו יוסף לאמר יוסף הוי' לי בן אחר" (דלכאורה אינו מובן מדוע נאמר הלשון "בן אחר", ולא "עוד בן" וכיו"ב), שענינו של יוסף הוא לעשות מ"אחר" — "בן" (שזהו כללות ענין עבודת הביירוים שבה עסק יוסף, "המשביר לכל עם הארץ"¹²²), וזוהי הכוונה במציאות הלעו"ז ("אחר") שמנגד כו', כדי שתהי' התגברות הקדושה, כמ"ש¹²³ "ולאום מלאום יאמץ", "כשזה קם זה נופל"¹²⁴, ועד שמהפכים אותו לקדושה, שמ"אחר" נעשה "בן", שזוהי אמיתית ההוספה בקדושה — "יוסף ה' ליי".

ומזה מובן גם לאידך גיסא, שבשעה שיש שפלות בצד הקדושה, אזי נעשית התגברות אצל הלעו"ז כו'.

יז. וענין זה בא בהמשך להמדובר לעיל¹²⁵ אודות פלוני שדיבר נגד החפץ חיים, ולא מיחו על זה, שלכן הוצרכתי למחות כו', שכן, כאשר רואים שאין פוצה פה ומצפצף, הרי זה גורם שימשיכו ויוסיפו בענינים הקשורים עם התגברות הלעו"ז.

(121) ויצא ל, כד.

(122) פרשתנו מב, ו.

(123) תולדות כה, כג.

(124) פרש"י עה"פ.

(125) שיחת ש"פ וישב סי"ז (תו"מ חע"ח

ע' 413 ואילך). וש"נ.

(114) ח"א קצד, ב.

(115) פרשתנו מא, יד.

(116) תהלים קה, יט.

(117) שם, כ.

(118) ר"פ ויקרא.

(119) לקוטי לוי"צ הערות לזח"א ע' קסו.

(120) ראה אוה"ת עה"פ. ועוד.

וכפי שראו בפועל — שפלוני התחיל עם הענין של ניתוחי מתים¹²⁶, וכיון ששתקו ולא מיחו על זה, ניתוספו לאח"ז עוד כו"כ ענינים כיו"ב, וכמו בנוגע לפס"ד של הרבנים שאסור להיכנס לממשלה, שהכחישו ואמרו שאין כזה פס"ד, בה בשעה שכולם ידעו שיש פס"ד, כך, שזה לא רק מילתא דעבידא לגלויי, אלא זה הי' דבר גלוי, ואעפ"כ ממשיכים לשתוק ולא לפצות פה, בגלל שנותנים כסף לאלו שהיו צריכים לצעוק, בכדי שישתקו!

וכמדובר כמ"פ אודות אלו ששותקים שהקולר תלוי בצווארם, והם אשמים בצרות שבאים כתוצאה מזה — צרות לא רק לאחרים, אלא גם להם בעצמם!

ועד"ז בנוגע לשתיקה על הדברים שנאמרו נגד החפץ חיים, שכמה ימים לפני מחאתי ב"ט כסלו, דנו אודות מאורע זה באסיפה חשאית של תלמידי החפץ חיים — אלו שלומדים את ספריו כו', וביניהם היו גם כאלה שלפי מספר שנותיהם יתכן שלמדו בעצמם אצל החפץ חיים, ובאסיפה זו נתקבלה החלטה שצריך לשתוק ולא לפרסם את כל הענין.

יח. התפלאתי ביותר איך יתכן שתהי' החלטה כזו?!

ובכן, כמו כל דבר — בודאי יש לכך סיבה רוחנית:

אסיפה זו נערכה בנוגע לחפץ חיים, שחיבר כמה ספרים, החל מ"משנה ברורה" (הלכות וביאורים על כל שו"ע "אורח חיים"), שנתקבל ונתפשט יותר מכל שאר הספרים¹²⁷, ואעפ"כ לא הזכירו אותו באסיפה בשם "משנה ברורה" (שגם אז היו כולם יודעים למי הכוונה), אלא בשם "חפץ חיים", כפי שנקרא ע"ש ספרו "חפץ חיים", שמיוסד על הפסוק¹²⁸ "מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה", שמדבר בנוגע לשמירת הלשון כו'.

אמנם, באסיפה הנ"ל הי' היפך הענין של שמירת הלשון — שנאמרו בה דברי ליצנות וכו', ככל הענינים שנזכרו בגמרא¹²⁹ בנוגע ל"ארבע כיתות" ש"אין מקבלות פני שכינה עליהם!"

וכיון שבאסיפה זו הי' ענין של היפך שמירת הלשון — נמצא שזוהי אסיפה שנלחמה נגד חפץ חיים, שהדגיש ביותר גודל ההכרח והחשיבות שבענין שמירת הלשון.

128) תהלים לד, יג-יד.

129) סוטה מב, א.

126) שם ס"ג (שם ע' 411 ואילך).

127) ראה גם התוועדויות תשמ"ח ח"ב

ע' 171.

וענין זה הי' במעמד החפץ חיים — שהרי נאמר בה מתורתו של החפץ חיים, וכיון ש"האומר שמועה . . יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו"¹³⁰, נמצא, שהחפץ חיים עומד כנגדו, ובעמדו בפניו, ה"ה נלחם עמו ועושה דברים שהם היפך שיטתו!

ועיקר הצרה — שמדובר אודות אלו שנחשבים לתלמידיו: כאשר עושה זאת מי שהוא מנגד, הרי יודעים מלכתחילה שהוא מנגד וכו'; משא"כ כשמדובר אודות אלו שנחשבים לתלמידיו, ואפ"כ מתנהגים היפך שיטתו, שבכך לוחמים נגדו!

ולהעיר מדברי המדרש¹³¹ "מעשה בתלמיד אחד שהפקיד מעותיו אצל אחד שהי' מניח תפילין, כשתבע בו, אמר להד"ם, אמר לי אותו תלמיד, לא לך הפקדתי, אלא לתפילין שעל ראשך", והיינו, שכיון שראה שהוא מניח תפילין, שענינה של מצות תפילין הוא לשעבד הלב והמוח¹³², האמין שמסתמא עושה כן [שהרי אין סיבה לחשוב על יהודי שאינו עושה כן], כך, שהוא מאמין לתפילין שעל ראשו, ועד"ו בנדו"ד, כשמדובר אודות כאלו שנחשבים לתלמידי החפץ חיים.

וגדולה הרחמנות על התלמידים שלהם, שחושבים, שכיון שהוא אומר להם תורה של החפץ חיים, הרי הוא תלמיד של החפץ חיים, ובפועל הוא מתנהג היפך שיטתו ולוחם נגדו!

[כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שלא רצה לספר זאת כשדיבר בענין זה בי"ט כסלו, כשהדברים נשמעים ע"י הטלפון וכו', כדי שלא יתפרסם בפירסום הכי גדול שיש לחפץ חיים תלמידים כאלו! ...]

והוסיף, שאין זה בסתירה למארו"ל¹³³ "כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין" — שהרי בודאי לא ניטל מהשומע ענין הבחירה. כלומר: הפירוש ש"דבריו נשמעין" הוא — לא שבהכרח שהשומע יתנהג כן בפועל ממש, כי אם, שהדברים נשמעים אצלו ("ער דערהערט"¹³⁴ דאָס"), ולכן נקל יותר שיפעלו עליו להתגבר על יצרו כו' [וע"ד המבואר בתניא¹³⁵ שיש חילוק בין מי שהוא מחומם מאד בטבעו למי שאינו מחומם כ"כ בטבעו, כי אין היצר שוה בכל נפש כו', שנקל לו יותר

(132) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ה ס"א. וש"נ.

(133) ברכות ו, סע"ב. וראה גם תו"מ חס"ד ע' 236. וש"נ.

(134) ראה סה"ש תש"ח ע' 255. וש"נ.

(135) פ"ל.

(130) ירושלמי שבת פ"א ה"ב. שקלים ספ"ב. קידושין פ"א ה"ז. וראה יהל אור ע' קמח.

(131) ראה פס"ר פכ"ב. ירושלמי ברכות

פ"ב ה"ג. — הובא בתוס' שבת מט, א.

להתגבר על יצרו כו'), אבל לאחרי ככלות הכל, יש לכל אחד ענין הבחירה!

אלא שאעפ"כ, הטענה היא, שגם אם מצד עצמו בוחר להתנהג כך וכך, אין לו לגרור לשם גם את רבו!...

ואח"כ הוסיף (בבת-שחוק): בין אלו שהשתתפו באסיפה החשאית הנ"ל, יש כאלו שכאשר תגיע להם הידיעה שדובר על זה כאן, אזי לא יוכלו לישון לילות, בגלל הפחד שמא יגלו מי היו אלו שהשתתפו באסיפה.

ובכן, להוי ידוע, שאני לא אפרסם את שמותיהם, כיון שאין דרכי בכך! — בשעה שמדברים סרה על החפץ חיים, אזי מוטלת עלי חובה, כמו על כל אחד מישראל, למחות על זה; אבל אין דרכי בכך לפרסם שמות וכו', כיון שזה לא נוגע!

ובאם יתפרסמו שמות כו', הרי זה רק ע"י "הולך רכיל (שכתוצאה מזה נעשה אח"כ) מגלה סוד"¹³⁶, שמתפאר בפני אחרים לומר שהוא הי' נוכח באסיפה, והוא נפל על "המצאה" לומר ליצנות זו, והשני אמר כך כך, ובינתיים מגלה זאת "בסוד", אבל כיון ש"מים גנובים ימתקו"¹³⁷, אזי מתפרסם הדבר; אבל עכ"פ אני לא אפרסם את שמותיהם].

וכיון שבאסיפה זו לחמו נגד החפץ חיים, איך אפשר לצפות מכזו אסיפה שיצא ממנה ענין של הגנה על כבוד החפץ חיים?! — וזוהי הסיבה שהחלטה שנתקבלה באסיפה זו היתה שצריך לשתוק ולא לפרסם את כל הענין.

אלא שהיו כאלו שלא השתתפו באסיפה הנ"ל, ובמילא לא ידעו שנתקבלה החלטה שצריך לשתוק ולא למחות, ולכן עשו מחאה!....

ואח"כ עוד באים אליהם בטענות (במקום להודות להם¹³⁸) על מחאתם, כיון שע"ז הם מפרסמים את קיומו של המאורע!...

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף שבהמשך לאסיפה הנ"ל, נערכו עוד אסיפות במיאמי ובלוס אנג'לס, ובאסיפה במיאמי, במעמד מאות בעלי-

136) משלי יא, יג.

קט, ב).

137) שם ט, יז.

וכן הזכיר הפתגם הידוע (ראה גם שיחת ש"פ מקץ, שבת חנוכה, מבה"ח טבת דאשתקד סכ"ג (תו"מ חע"ד ס"ע 373). וש"נ) שיש מי שיוקדים לו בפנים, והוא אומר שאלו הם "גשמי ברכה"!...

138) בענין זה נזכר גם המסופר בדברי חז"ל (שמזה מובן שנוגע לדעת זאת) אודות הנהגת דייני סדום, שכאשר אחד פצע את חבירו, היו מחייבים את הפצוע לשלם לפצוע על ה"רפואה" שהקזו את דמו (ראה סנהדרין

בתים, הכריז רב אחד, שיש להניח את גדולי ישראל ולא לערבם כו'. — הוא אמנם לא אמר שהוא נלחם נגד גדולי ישראל (כפי שאמר פלוני), כיון שאין לו חוצפה לומר זאת, אבל הוא נלחם בגדולי ישראל בצורה עדינה יותר, שהרי הפירוש שלא לערב גדולי ישראל הוא — שלא לשאול אצלם מה לעשות, וזאת, גם כשמדובר אודות ענין שגדולי ישראל כבר פסקו, כבנדודי, שישנו הפס"ד שאסור להכנס לממשלה כו'.

יט. וכן הוסיפו לטעון, שכיון שיש צורך שתהי' אחדות אצל יהודים, לכן אין למחות, כדי שה"מלחכי-פינכא" יהיו מרוצים!... אך האמת היא — שלא באופן כזה פועלים ענין של אחדות:

כשיש קבוצה שבידם נמצא הכסף ויכולים לחלקו למי שהם רוצים [ולכן נותן כסף למוסדות על תנאי שיתנו לו יישר כח ומזל טוב וכו'], ועד"ז בנוגע לחלוקת משרות לצורך פרנסה וכו', וישנו מיעוט שאין לו האמצעים של חלוקת כסף ומשרות — הנה אם רוצים שהמיעוט יתבטל אל הרוב, הרי מצב זה הוא גם ללא אחדות, וכמו שטבע הדברים שהחלש בטל לגיבור, ואדרבה: זוהי דיקטטורה, ולא דמוקרטי'; ענין האחדות הוא להיפך — שמצד שהוא מאוחד אם השני, אזי השני תופס אצלו מקום, ולכן מתחשב עם העקרונות שלו!

ומזה מובן גם עד כמה מושללת קריאתו להפסיק לחנך את הנוער בכל מיני זרמים (מלבד הזרם שהוא שייך אליו..), כיון שצ"ל "אחדות" בענין החינוך, לחנך את כולם באופן אחד.

ובהמשך לזה טוען שצ"ל אחדות בין ישראל לעמים... ובמילא צריך לבטל את המחיצה שבין ישראל לעמים, ולא לריב עם הגוי ולומר לו שאסור ליהודי לשנות יין שנגע בו גוי, ועוד להוסיף, שאפילו נופל זכוב בכוסו, זורקו ושותהו, אבל אם גוי נוגע ביין, חובטו בקרקע ואינו שותהו (כפי שאמרו לאחשוורוש כדי לפעול עליו לגזור גזירה על בני"י¹³⁹) — היתכן לומר זאת לגוי?! הרי זה היפך האחדות! ובמילא עושה "שלחן ערוך" חדש!

וכאשר מרעישים אודות מיהו יהודי — מודיעים שיקימו ועדה שתבדוק את הנושא לאחרי שלשת חדשי ההבחנה וכו'.

ואח"כ ממשיכים בענין ה"אחדות" והולכים ביחד עם הנוצרים למקומות שלהם [למרות פסק הרמב"ם¹⁴⁰ שהנוצרים אינם כמו

מאכלות אסורות פי"א ה"ז. פי"ג הי"א.

139) ראה מגילה יג, ב.

140) ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"ט ה"ד. הל' פיהמ"ש (הוצאת קאפאח) לע"ז פ"א מ"ג.

הישמעאלים, אלא הם עובדי ע"ז, ומי הם ההולכים — לא רפורמים או קונסרבטיבים, אלא "דתיים"! ... הוא אמנם אומר שהולך שלא בפרסום, אבל הפירוש בזה הוא שאינו מתפאר בזה בקול תרועה, אבל כולם יודעים שהוא הולך ביחד עמהם!

כ. ויש עוד טענה בנוגע לדיבור נגד החפץ חיים — שלא היתה גביית עדות וחקירה ודרישה כו', ולכן אי אפשר לקבוע פס"ד.

ובכן:

לכל לראש — ידוע החילוק בין דיני ממונות ודיני נפשות, שדוקא בדיני נפשות מצינו¹⁴¹ שאפילו אם רואים אחד שרץ אחר חבירו וסייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר, אי אפשר לדונו ולהענישו כו' ללא ראי' ברורה ע"י שני עדים כשרים, וחקירה ודרישה וכו', משא"כ בדיני ממונות יש גדרים אחרים כו'¹⁴².

והעיקר — שכיון שזהו ענין של חילול ה', אזי אין מקום להמתין על גביית עדות וחקירה ודרישה כו', אלא צריך מיד למחות.

וענין זה קשור גם עם חנוכה¹⁴³:

הענין של חנוכה התחיל מזה שמתתיהו הרג את האיש שהקריב "דבר אחר" על המזבח¹⁴⁴.

ולכאורה אינו מובן: איך הי' מותר להרוג אותו ע"פ דין — הרי בכלל יש מקום לשקו"ט אם זוהי עבירה שחייבים עלי' מיתה, ואפילו אם כן, יש צורך תחילה בדרישה וחקירה לאחרי גביית עדות ע"י שני עדים כשרים (כך שבנו של מתתיהו אינו יכול להעיד עמו), ובשביל זה צריך להעמיד ב"ד ללא מתתיהו, שהרי "אין עד נעשה דיין"¹⁴⁵, ואח"כ "הכרוז יוצא לפניו ארבעים יום .. מי שיודע לו זכות יבוא וילמד עליו"¹⁴⁶.

ובפרט שהי' זה לאחרי המעשה — לא כמו בדין רודף שמותר להרגו¹⁴⁷, שזהו קודם המעשה, ולא כמו בדין ש"קנאין פוגעין בו" (כפי

מדי ("צו שאַרף"), ובכל אופן, אין כוונתו לומר שהיינו הך, אלא "להבדיל".
144 (144) יוסיפון פ"כ. וראה מגילת אנטיוכוס.

מדרש חנוכה.

145 (145) ר"ה כו, רע"א. וש"נ.

146 (146) סנהדרין מג, א — בחסרונות הש"ס.

147 (147) שם עג, רע"א.

תשובות הרמב"ם (ירושלים תש"כ) סתמ"ח. וראה גם שו"ע אדה"ז אור"ח סק"ח סנ"א. סש"ל ס"ב.

141 (141) ראה סנהדרין לו, ב.

142 (142) ראה אנציק' תלמודית (כרך ז) ערך

דרישה וחקירה (ע' תרלח ואילך). וש"נ.

143 (143) כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר,

שמתלבט אם לומר זאת, אולי זה חריף יותר

שהי' אצל פינחס)¹⁴⁸, שזהו בשעת מעשה, ואילו לאחר המעשה אסור להרגו.

וכיון שמדובר אודות מתתיהו שהי' כהן גדול¹⁴⁹, בודאי ידע ללמוד¹⁵⁰, כך, שידע כל הנ"ל, וא"כ, היתכן שהרגו?! ומכאן מוכח, שכשבאים לענין של חילול ה', אזי אין מקום לחשבונות כו'!
ועוד ענין בזה:

מספרים על הרגצ'ובי שלפעמים הי' משיב על שאלה, לאחר ההקדמה שאם המעשה הי' כך וכך, אזי הדין הוא כך וכך. והטעם שלא כתב מיד את הפס"ד — כיון שיתכן שהשואל טעה ולא דייק בפרטי הדברים, ולכן דייק לכתוב בתשובה את השאלה בלשון השואל, ולהשיב, שאם השאלה היא על מעשה שהי' באופן כך וכך, אזי הפס"ד הוא כך כך.

ועד"ז בנדור"ד, שגם אם יש ספק בדבר, היו צריכים לכתוב שאם הי' המעשה כך וכך, אזי הם מביעים מחאתם ואומרים כך וכך, ובמילא, אם לא הי' כך מעשה, הרי זה כאילו שלא אמרו מאומה. ולאמיתו של דבר, אלה שבעובי הקורה יודעים היטב שנוכח הדבר שכך הי' מעשה, ואעפ"כ לא מחו אפילו באופן הנ"ל, לומר שאם כך הי' המעשה, אזי מביעים מחאתם כו'.

כא. ונוסף לזה, ישנם כאלו שהתחילו להשתדל אצל פלוני שדיבר נגד החפץ חיים, שיכחיש ויאמר להד"ם, שמעולם לא אמר כאלה מילים! — במקום להשתדל שישוב בתשובה, משתדלים שיוסיף חטא על פשע ויכחיש את הדברים! — וכל ה"כתבים" עומדים הכן... לפרסם את הכחשתו, ואומרים לו, שכשם שבנוגע לפס"ד של הרבנים אמר (יחד עם חבריו) שאין כזה פס"ד, מבלי להתפעל מהעובדה שכולם ידעו שזה שקר, כך יכול גם להכחיש מאורע הנ"ל ולומר להד"ם, וזה לא יעורר הרבה רעש.

ויש שמנסים להציע לו, שלא יאמר להד"ם, אלא רק "עורבא פרח"¹⁵¹, או באופן ש"טענו בחיטים והודה לו בשעורים"¹⁵², וכשיפרסמו

(151) ביצה כא, רע"א ובפרש"י. וש"נ.

(152) ב"ק לה, ב.

(148) שם פב, סע"א.

(149) ראה תו"מ ח"ז ע' 263. וש"נ.

(150) להעיר מיומא יח, א.

זאת בעיתון, הרי בדרך כלל קוראים רק את הכותרת, שתצליח לבלבל את כולם שלא יתייחסו למאורע הנ"ל.

וכאן רואים דבר טוב — שלעת עתה עומד בדעתו ולא רוצה להכחיש.

וע"ד שמצינו בנוגע לשבטים שמכרו את יוסף, לאחר שבתחילה רצו להרגו כו' (כמבואר במפרשים¹⁵³ הטעמים לדבר) — שלמרות חומר הענין כו', מדגישים גם שבזה גופא מוצאים דבר טוב, כמ"ש בהתחלת הענין: "ולא יכלו דברו לשלום"¹⁵⁴, "מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דברו אחת בפה ואחת בלב"¹⁵⁵, אלא הי' תוכן כבד, שהענין שבלב הוא הדבר שבפה¹⁵⁶.

ועד"ז בנדו"ד, שרואים מדה טובה שבו, שאע"פ שישנם כאלו שרוצים שיכחיש ויאמר להד"ם, הרי הוא עומד בדעתו שלא להכחיש.

מסתמא יגיעו אליו הדברים האמורים, והלואי שזה יחזק אותו הלאה שלא להכחיש, אלא להודות שנכשל [והרי אצל כל אדם, אפילו גדול ישראל, יכול לקרות שיכשל פעם], ולשוב בתשובה כו'.

ויש להוסיף ולהעיר בנוגע לשלילת ענין של הכחשה, ש"כל האומר לא לוי'תי כאומר לא פרעתי דמי"¹⁵⁷, כך, שאם הוא מכחיש את הדברים, הרי זה כאומר שלא שב בתשובה.

כב. כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף, שלמרבה הצער, הנה במקום לדבר אודות עניני חנוכה שנקודתו מוסיף והולך ואור, צריך לדבר אודות הענינים האמורים לעיל.

וע"פ המבואר בחסידות — יש בזה סדר השתלשלות:

ובהקדים — שבין הצירופים של שם אלקים ישנם מ"ח צירופים אחרונים שמהם משתלשלים כו'¹⁵⁸, וכשזה בא לעולם תחתון יותר עד למטה בעוה"ז, יתכן שיהי' מזה ענין הפכי כו'.

ובנוגע לעניננו: לפני שבאים בטענות לתלמידי החפץ חיים שאינם נחלצים להגן על כבוד רבם וכו' — הנה ההתחלה בזה בדקות דדקות היא מזה שאלו שצריכים לעסוק בלימוד החסידות בלהט ("קאָכּן זיך אין

(153) ראה אוה"ח וספורנו וישב לז, כ.
פרשתנו מב, כא. ועוד.
(154) וישב לז, ד.
(155) פרש"י עה"פ.
(156) רמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ו.
(157) כתובות פח, א. וש"נ.
(158) ראה סה"ל להאריז"ל ר"פ בא. שער הכוונות ענין הפסח דרוש א. פע"ח שער חמה"צ פ"ה. ע"ח שט"ו (שער הזיווגים) פ"ו. תו"א יתרו בהוספות קט, ד. ובכ"מ.

חסידות") אינם עושים זאת, ומזה משתלשל שאלו שצריכים לעסוק בלהט בלימוד הנגלה אינם עושים זאת; וכשיורד למטה יותר בעוה"ז הגשמי גופא, הנה אלו שצריכים לעסוק בענין המחיצה המבדלת בין ישראל לעמים אינם עושים זאת, ועד שנעשה אצלם הענין ד"לאום מלאום יאמץ"¹²³, ללחום נגד התורה!

כלפי מה הדברים אמורים?

ובכן: בהתוועדות של י"ט כסלו [שלקחו מזמנם של יהודים שהיו יכולים לשבת וללמוד, לישון, לשנות תה וכו'] דובר אודות כו"כ ענינים, נערך "הדרן", ונאמר גם מאמר חסידות. אך במה עסקו בלהט ("אין וואָס האָט מען זיך געקאָכט") לאחרי ההתוועדות — דוקא בנוגע להמדובר אודות המאורע שפלוגי דיבר נגד החפץ חיים, אם אמרתי לשון כזה או לשון אחר וכו'.

בהתוועדות נאמר גם מאמר חסידות — לא משלי, אלא מאדמו"ר הזקן, מאדמו"ר האמצעי וכו', עד לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר, בתוספת כמה נקודות כו', כך, שהי' מן הראוי "מ'זאָל זיך צוטראַגן" גם לענינים שניתוספו כו', אבל בפועל, לאף אחד לא איכפת מזה!

זה כבר עשרים וחמש שנה שאומרים מאמרי חסידות, ולאף אחד לא איכפת, ובודאי שאין עוסקים בזה בלהט ("מ'קאָכט זיך ניט אין דעם").

חשבתי אולי הסיבה לכך היא לפי שלא סבירא להו הכי, אזי נסיתי גם לחזור מאמרי רבותינו נשיאינו כצורתם ממש, ולא הועיל!

וכאשר חשבתי שאולי רק נדמה לי שלא עוסקים בזה, בגלל שלא כותבים לי, אבל לעצמם עוסקים בזה, שלחתי מרגלי חרש (ע"ד שכתב רבינו הזקן¹⁵⁹: "בדעתי לשלוח .. מרגלים בסתר כו") לבחון איך מתנהגים בינם לבין עצמם, ונתברר שאכן לא עוסקים בזה.

ולכאורה: היתכן?! — הרי זה חסידות של הרבי שלך ("ס'איז דאָך חסידות פון דיין רביין"), ולמה אינך לומד זאת?!

ומלבד כל הענינים — לעסוק בלהט ("קאָכן זיך") בלימוד החסידות הוא דבר ערב ("פשוט אַ געשמאַקע זאָך"), "טעמו¹⁶⁰ וראו כי טוב ה'!" ...

160) תהלים לר, ט. וראה גם תו"מ חס"ז ע' 332. וש"נ.

159) תניא אגה"ק סוס"א (קג, סע"א).

מדפיסים ספרים, הן מאמרים ישנים והן מאמרים חדשים — כיון שיש כאלו שילמדו רק מאמר חדש, ולא את המאמרים הישנים כו', ולכן מדפיסים מאמרי חסידות חדשים, ופלוגי יודע מזה, שהרי הוא קנה את הספר, אבל ללמוד בו — זה כבר לא בשבילו, כיון שזהו ענין שדורש יגיעה, ולכן מסתפק בכך שמניח את הספר בארון!

[וע"ד שמתאונן אדמו"ר האמצעי¹⁶¹ אודות "טבע אנ"ש שבדברים שבכתב .. לא יחושו על כל הוצאה רבה להשיגם, וכאשר יבואו אותם הדברים בעצמן בדפוס .. גם אותו שקונה .. מניחו בקרן זוית וכו'"].

ישנם כאלו¹⁶² שלפני 30 שנה כשהיו ברוסיא, במיצר ודוחק וכו', היו מונחים בחסידות כו', ואילו כשבאו לכאן, ונמצאים במעמד ומצב של מרגוע בגשמיות כו', באופן שכל אחד הוא בעה"ב על עצמו וכו', כך, שלכאורה יכולים ללמוד חסידות בהרחבה — לא עוסקים כלל בלימוד החסידות!

וכאמור, שמזה משתלשל מעמד ומצב שיש כאלו שלוחמים נגד התורה וכו'.

כג. כ"ק אדמו"ר שליט"א סיים, שבכחו של כל אחד מישראל להתגבר ולתקן מעמדו ומצבו כו',

ובפרט בעמדנו בימי חנוכה, כמשנת"ל במאמר¹⁶³ שאז ישנו הענין ד"משתשקע החמה³³ למעליותא — לאחרי שהי' הענין ד"משתשקע החמה" לגריעותא, שנתהפך לקדושה ע"י המס"נ של מתתיהו, שהוא הי' הנשיא בדורו,

ועד"ז בדורות שלאח"ז — ע"י רבותינו נשיאינו, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, שהנהגתו היתה באופן של מס"נ, שלא להתפעל מאף אחד, לא מגויים, וגם לא מיהודים שנעשים "מתיוונים", וצריך להפך אותם, ועד ש"גם אויביו ישרים אתו"¹⁶⁴, ואח"כ יתן תודה על זה שהראו לו את דרך החיים.

וכך מאירים את חשכת ליל הגלות, ועד שבאה הגאולה האמיתית והשלימה, ובקרוב ממש.

* * *

163) פ"ב ואילך (לעיל ע' 3 ואילך).

164) משלי טז, ז.

161) בסוף הקדמתו לדרך חיים.

162) ראה גם תו"מ חס"ד ע' 421. וש"נ.

כד. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — הנה הביאור בשייכות של יוסף למשה עד שהם בחדא דרגא הוא מצד ענינם בספירות: ענינו של משה — ספירת התפארת¹⁶⁵, וענינו של יוסף — ספירת היסוד¹⁶⁶. והרי תפארת ויסוד הם בקו האמצעי, "בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, מרום המעלות ומדרגות עד סוף כל דרגין, ובכל מעלה ומדרגה מבריח תוך נקודה האמצעית כו"¹⁶⁷, באופן שנמשך עד תחתיתו כמו שהוא בראשיתו, ללא שינויים.

אלא שיש חילוק ביניהם — שיוסף הי' לפני מ"ת, ואילו משה, הנה על ידו הי' הענין דמ"ת; והרי כללות הענין דמ"ת הוא ע"י הקדמת הבירור דלעו"ז (שזהו ענינו של יוסף, לעשות מ"אחר" "בן"), כמבואר בזהר הנ"ל (סט"ו) שע"י הודאת יתרו, שאמר "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים"¹⁶⁸, "אסתלק ואתייקר קב"ה ביקרי' עילא ותתא ולבתר יהב אורייתא בשלימו", היינו, שהודאת יתרו (בירור הלעו"ז) היתה הכנה למ"ת¹⁶⁹.

כה. והנה, כללות ענין קו האמצעי הו"ע התורה¹⁷⁰, שהיא למעלה מענין מעשה המצוות שנמשך ממנה, וכמו כללות ענין השבת, שהוא למעלה מענין המעשה, וממנו נמשך הכח על ענין המעשה כו'.

וזהו מה שמצינו במאמרי חסידות שנאמרו ע"י רבותינו נשיאינו ביום השבת, שעכ"פ בהתחלתם מדובר לפעמים גם אודות ענינים שאסור לעשות בשבת, כמו במאמרי חנוכה, שיש מאמרים ד"ה נר חנוכה מצותה להניחה כו', אף שאי אפשר לעשות זאת ביום השבת.

ובהמשך לזה, הנה כאן המקום להזכיר עוה"פ אודות הענין שהזמן גרמא בימים אלו ממש — מבצע הדלקת נר חנוכה, וכן אודות כל שאר המבצעים: תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים, וכן מבצע הדלקת נרות שבת,

ועי"ז (ובמיוחד ע"י נר חנוכה ונר שבת) מאירים את העולם כולו, ועד שזוכים לקיום היעוד¹⁷¹ "אני מראה לכם נרות של ציון", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(165) ראה ספר הליקוטים (רא"ח להצ"צ) (166) מע' משה (ע' איתקנט ואילך). וש"נ. (167) ראה תו"א ויגש מד, ג. ויחי קה, ג. (168) ראה לקו"ש חיי"א ע' 74 ואילך. (169) ראה גם לקו"ש חיי"א ע' 74 ואילך. (170) ראה לקו"ת ברכה צד, רע"ג. ובכ"מ. (171) יל"ש ר"פ בהעלותך. (165) ראה ספר הליקוטים (רא"ח להצ"צ) (166) מע' משה (ע' איתקנט ואילך). וש"נ. (167) ראה תו"א ויגש מד, ג. ויחי קה, ג. (168) ראה לקו"ש חיי"א ע' 74 ואילך. (169) ראה גם לקו"ש חיי"א ע' 74 ואילך. (170) ראה לקו"ת ברכה צד, רע"ג. ובכ"מ. (171) יל"ש ר"פ בהעלותך.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאָוואָ", ולאחרי תפלת מעריב (שהתקיימה מיד לאחרי מנחה) התחיל לנגן הניגון "על נסיך"].

הוספה

בי"ה, ט"ו כסלו ה'תשי"ט
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל, בעתו, פ"ש מכי ע"י הווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר... .

והרי ימים אלו ימי סגולה הם, החודש בו נשלמה מלאכת המשכן, וימי החנוכה, אשר נרות אלו אינם בטלים לעולם. ומנהג ישראל תורה הוא, אשר בשעה ששקעה חמה בחוץ מוסיפין אור מיום ליום, ואין אור אלא תורה, ונסו של יום בשמן, הוא חלק הרזי דרזין דאורייתא, שמזה מובן עוד הוראה דימי החנוכה, אשר רזי דרזין דאורייתא יאירו חשכת הליל אף בחוץ ובאופן דפרסומי נסא.

בברכה.

והרי ימים אלו כו': בנוסח דומה נשלח לכמה.
החודש בו נשלמה מלאכת המשכן: ראה פסיקתא רבתי פ"ו (הובא בטווא"ח רסתרפ"ד). יל"ש מלכים רמז קפד בסופו. ובכ"מ.

נרות אלו אינם בטלים לעולם: ראה רמב"ן ר"פ בהעלותך.
ומנהג ישראל תורה הוא: ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד. וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.
בשעה ששקעה חמה .. מוסיפין אור מיום ליום: שבת כא, ב. טושו"ע או"ח סתרע"א ס"ב, וברמ"א שם. רסתרע"ב.

ואין אור אלא תורה: תענית ז, ב. וראה פרש"י שבת כג, ב (ד"ה בניס).
בשמן .. חלק הרזי דרזין דאורייתא: ראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד ואילך. ועוד.
בחוץ: שבת כא, ב (וראה פרש"י שם). טושו"ע שם סתרע"א ס"ה.
דפרסומי נסא: שבת כג, ב.

לעילוי נשמת

אבינו הרה"ח הרה"ת ר' יהושע ע"ה

ב"ר מרדכי שמואל ע"ה

נלבי"ע ב' טבת, זאת חנוכה, ה'תשע"ה

אמנו מרת רחל לאה ע"ה

בת הרה"ח הרה"ת ר' דוד ע"ה

נלבי"ע ערב ש"ק פ' עקב, בעלות המנחה

כ"א מנחם-אב, ה'תשס"ה

מונדשיין

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות